

MESLEKİ EĞİTİM MERKEZİNDE KALFALIK USTALIK EĞİTİMİ ALAN İŞÇİLERİN ÇALIŞMA KOŞULLARININ PERFORMANSLARINA ETKİSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Aydan BEKAR*

Ali Fuat ERSOY**

Özet

Bu çalışma; mesleki eğitim merkezinde kalfalık ustalık eğitimi alan işçilerin iş yeri çalışma koşullarının performanslarını etkileme durumuna ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacı ile planlanmış ve yürütülmüştür. Soru formu kullanılarak 167 işçi ile yapılan çalışmada; işçilerin çoğunluğu erkek, yaş ortalaması ise 21'dir. İşçilerin çoğunluğunun günde 8 saatten fazla çalıştığı; yarısından fazlasının yaptıkları işten kaynaklanan algılanan sağlık sorunu olduğu ve son bir yılda çeşitli iş kazalarına maruz kaldığı saptanmıştır.

İşçiler, iş yeri çalışma koşullarından performanslarını etkilediğini düşündükleri bazı önemli faktörlerin sırasıyla; ortamın sıcak veya soğuk olması, molaların yetersiz olmasından dolayı yeterince dinlenememe, çalışma ortamında toz, duman, kimyasal madde vb. olması, ortamın gürültülü olması, duvarların ve makinelerin yerleştirilmesinde renk uyumunun olmaması, iş yerinin havasız olması, yetersiz aydınlatma olduğunu belirtmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: İşçi, iş yeri, çalışma koşulları, işçi performansı

Giriş

Çalışma hayatı; çalışanın bedensel, ruhsal ve sosyal iyilik düzeyini belirleyen önemli etkidir. İş sağlığı ve güvenliği sürekli gelişen ve değişen dinamik yapısı ile gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde toplumun sürekli gündeminde yer almaktadır (Yardım vd., 2007).

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından iş sağlığı "her türlü işte çalışanların bedensel, ruhsal ve toplumsal refahlarını en üst düzeye yükseltmek, çalışanların sağlıklarında iş koşullarından kaynaklanan bozulmaları önlemek, çalışanları sağlığa aykırı etmenlerden korumak, her çalışana kendi iş çevresinde bedensel ve psikolojik koşullarına uygun yere yerleştirmek ve orada muhafaza etmek" olarak tanımlanmaktadır (Cop ve Ofluoğlu, 1998). İş görenler iş ortamında, soğuk veya sıcak hava, yüksek ya da alçak basınç, rutubet, gürültü, titreşim, ışık gibi çeşitli ortam stresleri; ayrıca toz, duman, zehirli gaz ve maddeler, buhar, radyasyon gibi sakıncalarla karşı karşıya kalabilmekte ve bu etmenler insan sağlığını ve iş verimini etkileyebilmektedir (Erkan, 2005; Kahya, 2007). İş görenlerin fiziksel, biyolojik ve sosyal yönden

* Yrd. Doç. Dr.; Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksek Okulu

** Prof. Dr.; Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Aile Ekonomisi Eğitimi ABD

uygun olmayan iş yerlerinde çalışmaları; iş görenlerin sağlığını doğrudan etkilemekte, birçok hastalığa karşı direncini ve çalışma kapasitesini düşürmekte, işe devam ve bireysel girişimini azaltmakta, önemli hatalar yaparak daha fazla zaman ve enerji harcamasına, iş kazalarının artmasına, dolayısıyla çalışma performansının ve iş veriminin düşmesine neden olmaktadır. (Naravane, 2009; Parlar, 2008).

İş gören performansı bir yandan yaş, cinsiyet, sağlık durumu, işe alışma, iş deneyimi gibi iş görenden kaynaklanan faktörlerden; diğer taraftan iklim, gürültü, aydınlatma, titreşim, ortamdaki toz, buhar, gaz ve çalışma ortamının ergonomik yapısı gibi faktörlerden etkilenmektedir (Kahya, 2007). İş görenden kaynaklanan faktörleri değiştirebilmek pek mümkün olmasa da iş ve çalışma ortamı ile ilgili faktörleri değiştirmek mümkündür (Babalık, 2007). Çalışma koşullarının iyileştirilmesi; hem iş görenin performansının artırılmasında, hem de iş görenin kendine değer verildiğini algılamasını sağlayarak iş tatminin sağlanmasında (Renaud, 2002); ayrıca iş gören sağlığının korunmasında, motivasyonunda, performansının yüksek olmasında ve verimli çalışmasında önemlidir. Bu nedenle iş görenlerin sağlığını korumak ve en yüksek performansı sağlayabilmek için; fiziksel, sosyal, ekonomik, psikolojik, fizyolojik bütün çalışma koşullarının iyi belirlenmesi ve ihtiyacın karşılanması gerekmektedir. Ancak bu gereksinimler karşılandığı sürece işçi sağlığını ve iş güvenliğini sağlamak; en yüksek performansı ve verimi elde etmek mümkün olacaktır (Atılğan ve Kanat, 2006; Aykanat ve Tengilimoğlu, 2003; Konuk vd., 2006; Yüğrük ve Bocutoğlu, 1999). Bu çalışma Çankırı ilinde mesleki eğitim merkezinde kalfalık ustalık eğitimine devam eden işçilerin iş yeri çalışma koşullarının performanslarını etkileme durumu ile ilgili görüşlerini tespit etmek amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür. Bu temel amaç çerçevesinde araştırmanın problemi şu şekildedir. "İşçilerin çalıştıkları iş yeri çalışma koşullarının; performanslarını etkileme durumuna ilişkin görüşleri nelerdir?

Araştırmanın alt problemleri ise şunlardır.

1. İşçilerin iş kazası geçirme durumu, kaza türü ve nedeni nedir?
2. İşçilerin algıladıkları sağlık sorunu durumu ve türü nedir?
3. İş yerlerinin çalışma koşulları ile işçilerin aynı iş yerinde çalışma istekleri arasında bir ilişki var mıdır?

Materyal ve Metot

Araştırmanın evrenini ve örneklemini Çankırı Gürhan Titrek Mesleki Eğitim Merkezi'nde ustalık ve kalfalık eğitimine devam eden bireylerin tamamı oluşturmaktadır. Mesleki Eğitim Merkezi'ne kayıtlı 450 birey olmasına rağmen, eğitime devam eden 230 birey bulunmaktadır. Veriler 230 bireyden toplanmıştır. Verilerin doğruluk kontrolü yapılmış ve eksik bilgilerin olduğu veriler değerlendirme dışında bırakılarak, değerlendirmeye 167 birey alınmıştır. Araştırmaya katılan bireyler, mesleki eğitim merkezine devam etmekte, ayrıca farklı meslek alan ve dallarında, farklı iş yerlerinde çalışmaktadırlar. Araştırma verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen soru formu ile elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak geliştirilen soru formu, konu ile ilgili çalışmalar (Babalık, 2007; Gedik ve Batu, 2005; Goetsch, 2005; López vd., 2008; Naravane, 2009; Özok vd., 2006; Ryan vd., 2009; Sağocak, 2005) incelendikten sonra hazırlanmış ve uzman görüşleri alınmıştır. Soru formu, bireylerle yüz yüze görüşülerek, araştırmacılar tarafından uygulanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veri-

ler "SPSS 15.0" (Statistical Program for Social Science) istatistik programı ile değerlendirilmiştir.

Çalışma kapsamına alınan işçilerin demografik özellikleri, iş kazası geçirme ve algılanan sağlık sorunu olması durumu ile ilgili bilgiler mutlak ve yüzde değerler kullanılarak tablolaştırılmıştır. İşçiler çalışma koşulları ile ilgili performanslarını etkilediğini düşündükleri faktörleri kendileri subjektif olarak değerlendirmişlerdir. İş yerlerindeki çalışma koşullarının performanslarını etkileme durumu ile ilgili görüşlerini üçlü likert ölçeğine göre; katılıyorum, kısmen katılıyorum ve katılmıyorum olmak üzere değerlendirmişlerdir. "Katılıyorum" şeklinde cevap verenlere 3 puan, "kısmen katılıyorum" şeklinde cevap verenlere 2 puan, "katılmıyorum" şeklinde cevap verenlere ise 0 puan verilmiştir. Bu bölümden elde edilen sonuçlar mutlak ve yüzde değer, ortalama (\bar{X}), standart sapma (SS) kullanılarak tablolaştırılmıştır. İş yeri çalışma koşulları ile işçilerin aynı iş yerinde çalışma istekleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi için Chi-Square testi (X^2) uygulanmıştır. İstatistiksel analizlerde önemlilik seviyesi olarak $p < 0.05$ ve $p < 0.01$ değerleri kabul edilmiştir.

Bulgular ve Tartışma

İşçilerin Demografik Özellikleri

Tablo 1'de görüldüğü gibi işçilerin % 89.8'i erkek ve % 10.2'si kadındır. Yaş ortalaması 21.51 ± 8.25 , ortancası 18'dir. Erkeklerin yaş ortalaması 21.73 ± 8.58 iken kadınların yaş ortalaması 19.59 ± 3.94 'dür. İşçilerin % 81.4'ü bekârdır. İşçilerin eğitim durumları incelendiğinde % 46.1'inin ortaokul, % 42.5'inin lise ve dengi okul mezunu olduğu dikkati çekmektedir.

Tablo 1. İşçilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı (n=167)

Demografik Özellikler		Sayı	%
Cinsiyet	Erkek	150	89.8
	Kadın	17	10.2
Medeni Durum	Evli	31	18.6
	Bekar	136	81.4
Yaş (yıl)	15-18	109	65.2
	19-30	34	20.4
	31-60	24	14.4
Eğitim Durumu	Okuryazar veya ilköğretim mezunu	19	11.4
	Ortaokul mezunu	77	46.1
	Lise ve dengi okul mezunu	71	42.5

İşçilerin Çalışma Süreleri

Araştırma kapsamına alınan işçilerin % 20.4'ü günde 8 saat ve daha az süre, % 25.7'si 9-10 saat, % 34.7'si 11-12 saat, % 19.2'si 13 saat ve daha fazla süre çalışmaktadır. Aynı iş yerinde çalışma sürelerine göre işçilerin % 44.3'ü 1 yıl ve daha az, %

40.1'i 2-9 yıl, % 15.6'sı 10 yıl ve daha uzun süredir aynı iş yerinde çalışmaktadır. İşçilerin toplam iş deneyimleri incelendiğinde % 49.1'inin 2-9 yıl iş deneyimine sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 2. İşçilerin Çalışma Sürelerine Göre Dağılımı (n=167)

Çalışma Süresi		Sayı	%
Günlük Çalışma Süresi (saat)	8 saat ve daha az	34	20.4
	9 -10	43	25.7
	11 -12	58	34.7
	13 saat ve üzeri	32	19.2
Aynı İş Yerinde Çalışma Süresi (yıl)	1 yıl ve daha az	74	44.3
	2-9	67	40.1
	10 yıl ve üzeri	26	15.6
Toplam İş Deneyimi (yıl)	1 yıl ve daha az	53	31.7
	2-9	82	49.1
	10 yıl ve üzeri	32	19.2

İşçilerin Algıladıkları Sağlık Sorunları İle İlgili Bilgiler

Tablo 3. İşçilerde Algılanan Sağlık Sorunu Olması Durumu ve Sağlık Sorunu Olan İşçilerin Sağlık Sorunlarına Göre Dağılımı

Algılanan Sağlık Sorunu		Sayı	%
Algılanan Sağlık Sorunu	Var	98	58.7
	Yok	69	41.3
Algılanan Sağlık Sorunları	Yorgunluk, uyuşukluk	70	71.4
	Uyku bozukluğu	48	49.0
	Baş ağrısı	33	33.7
	İskelet, kas ve doku rahatsızlıkları	27	27.5
	Sindirim sistemi hastalıkları	12	12.2
	Görme bozuklukları	8	8.2
	Solunum sistemi hastalıkları	8	8.2
	Kalp-damar hastalıkları	6	6.1
	İşitme kaybı	5	5.1
	Alerji vb. cilt hastalıkları	5	5.1

Araştırma kapsamına alınan işçilerin % 58.7'si yaptıkları işten kaynaklanan bazı sağlık sorunlarının olduğunu belirtmişlerdir. Yaptıkları işten dolayı algılanan sağlık sorunları olan işçilerin, % 71.4'ünde yorgunluk, uyuşukluk; % 49.0'unda uyku bozukluğu; % 33.7'inde baş ağrısı; % 27.5'inde iskelet, kas ve doku rahatsızlıkları

olduğu tespit edilmiştir. İşçilerin % 5.1'i ise çalışma esnasında sürekli su, motor yağı ve bazı kimyasal maddelerle temas etmekten dolayı ellerinin çatlaması, alerji vb. cilt hastalıkları yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Gökmen vd. (2007) işçilerin % 14.8'inin fabrikada çalışmaya bağlı sağlık sorunu yaşadığını, % 59.3'ünün hastalıklara yakalanma riski algıladıklarını belirlemiştir. Albayrak (2006), işçilerin % 65.4'ünde çalışmaya engel teşkil ettiğini düşündükleri sağlık sorunlarının olduğunu; bu sorunların ise % 34.6'sının bel ağrısı, % 27.7'sinin aşırı yorgunluk, % 10.6'sının boyun ağrısı, % 8.1'inin uykusuzluk, olduğunu belirlemiştir. İlhan vd. (2006) işçilerin % 31.1'inde bazı sağlık sorunlarının olduğunu, belirtilen sağlık sorunlarının ise en fazla fitik (%12.7), romatizmal rahatsızlıklar (%12.7), mide-barsak rahatsızlıkları (%10.9) olduğunu saptamıştır. Farklı bir çalışmada işçilerin % 66.6' sını çalışırken yorgunluk ve halsizlik hissettiklerini belirtmişlerdir (Bulduk vd., 2006). Yüğrük ve Bocutoğlu (1999) uzun süre ayakta kalan çalışanların yaklaşık % 70'inde sırt, bel, boyun, bacak vb. ağrıları olduğunu belirlemiştir.

Yapılan bu çalışmada ise işçilerin çoğunluğunda görülen yorgunluk, uyusukluk, uyku bozukluğu, baş ağrısı, iskelet, kas ve doku rahatsızlıklarının çalışma ortamındaki fiziksel koşullardan, günlük çalışma süresinin fazla olmasından, genellikle fiziksel güçle yapılan işler olmasından kaynaklanıyor olabilir. İşçilerin algılanan sağlık sorunlarının en aza indirilmesinde, işverenlerin iş yeri çalışma koşullarını iyileştirmeleri ve çalışma saatlerinin düzenlenmesinde İş Kanunu'na uygun hareket etmelerinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

İşçilerin İş Kazasına Maruz Kalma Durumu İle İlgili Bilgiler

Araştırma kapsamına alınan işçilerin % 58.1'i son bir yılda iş yerinde çeşitli iş kazalarına maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. İş kazası geçiren işçilerin % 81.4'ü hafif kesik, sıyrık vb. hafif yaralanma; % 23.7'si derin kesik, yanık, zehirlenme gibi ağır yaralanma; % 4.1'inin düşme ve çarpmadan dolayı kırık, çıkık; % 4.1'inin ise parmak kopması gibi uzuv kayıplarına maruz kaldıkları belirlenmiştir. Meydana gelen iş kazalarının gerçekleşme nedenlerinin ise; yorgunluk, dalgınlık, ihmalkarlık, tecrübesizlik gibi işçinin güvenli olmayan hareketleri; gürültü, yetersiz aydınlatma, makine-lerin düzenli tamir edilmemesi gibi iş güvenliği olmayan çalışma ortamı olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. İşçilerin İş Kazasına Maruz Kalma Durumu, Kaza Türü ve Kazanın Gerçekleşme Nedenlerine Göre Dağılımı

İş Kazasına Maruz Kalma		Sayı	%
Kaza Geçirme Durumu	Evet	97	58.1
	Hayır	70	41.1
Kaza Türü	Hafif yaralanma	79	81.4
	Ağır yaralanma	23	23.7
	Kırık, çıkık	4	4.1
	Parmak kopması	4	4.1
Gerçekleşme Nedeni	İşçinin güvenli olmayan hareketi	69	71.1
	İş güvenliği olmayan çalışma ortamı	28	28.9

İşçilerin İş Yeri Çalışma Koşullarının Performanslarını Etkileme Durumuna İlişkin Görüşleri

İşçiler iş yerinin iklim ve havalandırma şartları ile ilgili en çok ortamın sıcak veya soğuk olmasından etkilendiklerini belirtmişlerdir (2.16±0.86). Bu ifadeyi sırasıyla çalışma ortamında toz, duman, kimyasal madde vb. bulunması (1.92±0.91), iş yerinin havasız olması (1.83±0.88) ve çalışma ortamında sigara içilmesi (1.57±0.82) takip etmektedir.

Tablo 5. İş Yerlerinin İklim ve Havalandırma Şartlarının İşçilerin Performanslarını Etkileme Durumu İle İlgili Görüşleri

	Katılıyorum		Kısmen katılıyorum		Katılmıyorum		ort±SS
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Çalışma ortamındaki toz, duman, kimyasal madde vb. performansımı düşürüyor	63	37.7	28	16.8	76	45.5	1.92±0.91
İşyerinin havasız olması performansımı düşürüyor	53	31.7	33	19.8	81	48.5	1.83±0.88
İş yerinin çok sıcak veya soğuk olması performansımı düşürüyor	78	46.7	38	22.8	51	30.5	2.16±0.86
Çalışma ortamında sigara içilmesi işimi yapmama engel oluyor	36	21.6	24	14.4	107	64.1	1.57±0.82

Çalışma ortamı termal koşullarının subjektif olarak değerlendirildiği bir çalışmada, sıcak ortamda çalışanların % 52.5'i çalıştıkları ortamı sıcak olarak, % 37.7'si çok sıcak olarak değerlendirmiş; sıcak ortamda çalışanların % 96.7'si, uygun ortamda çalışanların % 39.4'ü belirtilen algıları doğrultusunda çalışma ortamlarının termal koşullarının rahatsız edici olduğunu belirtmişlerdir (Yıldız ve Bilir, 2007). Atılğan ve Kanat (2006) sıcaklığın işçilerin performansını düşüren önemli bir etken olduğunu saptamışlardır. Gökmen vd. (2007) iş yerinin fiziki koşullarından rahatsız olduğunu belirten (% 71.1) işçilerin % 34.9'unun toz ve kokudan, % 27.1'inin tozdan, % 12.5'inin toz, koku ve gürültüden % 9.4'ünün toz ve böcekten, % 6.8'inin kokudan, % 5.2'sinin buhardan rahatsız olduklarını belirlemişlerdir.

Yapılan bu çalışmada da işçilerin performansını olumsuz etkileyen koşullar diğer çalışmalara benzer niteliktedir. Bunun nedeni; işçilerin birçoğunun iş yerinin havalandırma sorunundan dolayı veya farklı nedenlerle işlerini açık havada veya kapı açık olarak yapmak zorunda olması (örneğin mobilya boyama, oto tamiri, oto yıkama, kaynakçılık vb.), iş yerlerinde genellikle ortamın ısıtılması ve soğutulmasıyla ya da havalandırılmasıyla ilgili bir önlem alınmaması, iş görenlerin çalışma esnasında kapalı ortamda sigara içmeleri olabilir. Çalışma ortamının termal koşullarının saptanması ve önlem alınması, kapalı yerlerde sigara yasağına uyulması, ortamdaki

kimyasal maddeler için önlem alınması veya kişisel koruyucu kullanımının sağlanması önerilmektedir.

Tablo 6. İş Yerlerinin Gürültü, Titreşim, Aydınlatma ve Fiziksel Özelliklerinin İşçilerin Performanslarını Etkileme Durumu İle İlgili Görüşleri

	Katılıyorum		Kısmen katılıyorum		Katılmıyorum		ort±SS
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
İş yerinde gürültünün fazla olması rahat çalışmama engel oluyor	54	32.3	42	25.1	71	42.5	1.90±0.86
Kullandığım makinelerden kaynaklanan titreşim çalışma performansımı düşürüyor	30	18.0	35	21.0	102	61.1	1.57±0.78
İş yerinin yeterli aydınlatılmaması verimli çalışmamı engelliyor	32	51.1	35	21.0	80	47.9	1.83±0.87
Zeminin düz olmaması, kaygan olması veya yumuşak olması verimli çalışmamı engelliyor	55	32.9	20	12.0	92	55.1	1.78±0.91
Çalışma yerinin genişliği ve yüksekliği rahat çalışmama engel oluyor	36	21.6	12	12.6	110	65.9	1.56±0.82
İş yerindeki duvarların ve makinelerin yerleştirilmesinde renk uyumunun olmaması rahat çalışmama engel oluyor	16	9.6	24	14.4	127	76.0	1.84±0.64

İşçiler işyerlerinin gürültü, titreşim, aydınlatma ve fiziksel özelliklerinden performanslarını en çok iş yerindeki gürültünün etkilediğini belirtmişlerdir (1.90±0.86). İş yerindeki duvarların ve makinelerin yerleştirilmesinde renk uyumunun olmaması (1.84±0.64), yeterli aydınlatılmaması (1.83±0.87), zeminin düz olmaması, kaygan olması veya yumuşak olması (1.78±0.91), çalışma yerinin genişliğinin ve yüksekliğinin uygun olmaması (1.56±0.82), kullanılan makinelerden kaynaklanan titreşimin (1.57±0.78) performanslarını düşüren önemli faktörler olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 7. İş Yerlerinde Güvenlik ve Sağlığa Yönelik Uygulamaların İşçilerin Performanslarını Etkileme Durumu İle İlgili Görüşleri

	Katılıyorum		Kısmen katılıyorum		Katılmıyorum		ort±SS
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Makinelerin iş akışına uygun yerleştirilmemesi performansımı düşürüyor	40	24.0	36	21.6	91	54.5	1.69±0.83
Kullandığım alet ve makinelerin uygun büyüklük ve ağırlıkta olmaması performansımı düşürüyor	31	18.6	35	21.0	101	60.5	1.58±0.78
Çalışma ortamının düzensiz ve karmaşık olması performansımı düşürüyor	54	32.3	32	19.2	81	48.5	1.84±0.88
Yeterince uyuyamamam performansımı düşürüyor	86	51.5	30	18.0	51	30.5	2.21±0.88
Molaların yetersiz olmasından dolayı yeterince dinlenemem performansımı düşürüyor	76	45.5	32	19.2	59	35.3	2.10±0.89

Araştırma kapsamına alınan işçiler yeterli uyumamalarının performanslarını olumsuz etkileyen önemli bir faktör olduğunu belirtmişlerdir (2.21±0.88). Bunu; molaların yetersiz olmasından dolayı yeterince dinlenememek (2.10±0.89), çalışma ortamının düzensiz ve karmaşık olması (1.84±0.88), makinelerin iş akışına uygun yerleştirilmemesi (1.69±0.83), kullanılan alet ve makinelerin uygun büyüklük ve ağırlıkta olmaması (1.58±0.78) takip etmektedir.

Atılğan ve Kanat (2006) orta ve büyük ölçekli işletmelerde çalışan işçilerin performanslarını etkileyen en önemli faktörün iş yerindeki aydınlatma; diğer faktörlerin sırasıyla çalışma masasının, sandalyesinin ve makinelerin kişiye uygun olmaması, üstlerle ilişkilerin kötü olması, çalışma arkadaşlarıyla olan gerginlik, çalışma ortamının düzensiz olması ve gürültü olduğunu saptamışlardır. Konuk vd. (2006)'nin çalışmasında çalışanların % 63.0'ü iş yerinde çalışma koşullarının iyileştirilmesinin, % 77.0'si ise iş yerinde iş kazalarından korunma gibi çalışanların güvenliğine yönelik tedbirlerin alınmasının her zaman verimliliği etkileyeceğini belirtmişlerdir. Yıldız ve Bilir (2007) termal koşullar bakımından uygun ortamda çalışan işçilerin olumsuz etkiledikleri zararlı etkenlerin toz, halı tozu, hava akımı, sigara dumanı, psikolojik stres, uzun süre oturma, bilgisayar ekranı ve gürültü olduğunu; sıcak ortamda çalışanların etkilendikleri zararlı etkenlerin sıcak, gürültü ve toz olduğunu; ayrıca çalışma ortamındaki yağlardan ve zehirli gazlardan, ortamdaki cam kırıklarından, zeminin kaygan olmasından her iki grubun olumsuz etkilendiğini belirlemiştir. Juslén vd. (2007) çikolata fabrikasının paketleme bölümünde mevcut aydınlatmaya ilave olarak lokal aydınlatma uygulamışlardır. Lokal aydınlatma uygulaması yapılmadan önce aydınlatmanın yeterli olduğunu belirten işçiler; lokal aydınlatma uygulaması sonucu işlerini daha iyi yaptıklarını, kendilerini daha uyanık ve dikkatli hissettiklerini belirtmişlerdir. Farklı bir çalışmada, iş yerinde çalışanların % 40.0'ı çalışma ortamında ses yalıtımı yapılmasının ve çalışma ortamının bölümlere ayrılmasının, % 19.0'u sessiz alanlar oluşturulmasının çalışanların performansını arttıracaklarını belirtmiştir (Banbury ve Berry, 2005). Naravane (2009) ise iş yerindeki ses şiddetinin çalışanların çalışma hızını yavaşlattığını belirlemiştir.

Bu çalışmada da diğer çalışmalara benzer sonuçlar elde edilmiştir. İşçi sağlığının korunmasında ve performansının artırılmasında; çalışma koşullarının elverişli hale getirilmesinin, işçinin gereksinimine uygun mola verilmesinin, işçiye ve işe uygun makine ve alet seçiminin önemli olduğu düşünülmektedir.

Çalışma Ortamında İşçileri Zorlayan Faktörler

Tablo 8. Çalışma Ortamında İşçileri En Çok Zorlayan Faktörlerin Dağılımı

Zorlayan Faktörler	Sayı	%
Stres	86	51.5
Fazla mesai	81	48.5
İş yeri koşulları	32	19.2
İşin ağır olması	14	8.4
Makineler	14	8.4
İşveren/yöneticilerle ilişkiler	5	3.0
Müşterilerle ilişkiler	5	3.0

Çalışma ortamında işçileri en çok zorlayan strestir (% 51.5). Stresi sırasıyla; fazla mesai, olumsuz iş yeri koşulları (iş yerinin soğuk, sıcak veya düzensiz olması), işin ağır olması, makineler, işveren veya yöneticilerle ilişkiler ve müşterilerle ilişkiler izlemektedir. İşveren ve müşterilerle iletişim problemi yaşayanların çoğunluğu berberlik ve yiyecek içecek hizmetleri sektöründe çalışmaktadır.

Banbury ve Berry (2005) çalışanların % 35.0'inin çalışma ortamındaki gürültüden, % 24.0'ünün kişisel işleri için ortamın uygun olmamasından, % 15.0'inin uygun olmayan aydınlatmadan, % 12.0'sinin ofis mobilyalarının bakımsızlığından ve düzensizliğinden, % 7.0'sinin yetersiz havalandırmadan ve % 6.0'sinin kullanılan masaların uygun yerleştirilmemesinden rahatsız olduklarını belirlemiştir. Gökmen vd. (2007) işçilerin % 71.1'inin iş yerinin fiziki koşullarından rahatsız olduğunu; Balcı vd. (2005) işçilerin işte karşılaştıkları önemli sorunların sırasıyla; yeterince dinlenememeleri (% 19.2), çalışma ortamındaki toz ve duman (%18.6), çalışma ortamındaki toz ve kimyasal maddeler (%12.8), gürültü, ısısının yetersiz olması nedeniyle üşüme, havalandırmanın yeterli olmaması, stres gibi faktörler olduğunu belirlemiştir. İlhan vd. (2006) ise, çalışanların iş yerlerinde en çok yönetsel ve idari problemlerle ilgili sıkıntılar yaşadıklarını belirlemiştir. Yapılan bu çalışma, diğer araştırma sonuçlarını doğrular niteliktedir. İşçilere uygun zamanlarda dinlenme aralarının verilmesinin, stresi ve yorgunluğu azaltmada önemli bir önlem olacağı düşünülebilir. Ayrıca işçilerin fiziksel kapasitelerine uygun iş verilmesi, alet makine seçiminin iyi yapılması, iş yerlerinde iyi iletişim ortamının sağlanması da işçi sağlığı ve iş verimliliği için önemli olduğu düşünülmektedir.

İş Yeri Çalışma Koşullarının İşçilerin Aynı İş Yerinde Çalışma İstekleri Üzerindeki Etkisi

Araştırma sonuçlarına göre iş yerlerindeki çalışma koşullarının olumlu veya olumsuz olması, işçilerin aynı iş yerinde çalışmayı isteyip istememeleri üzerinde etkilidir. Tablo 9'da görüldüğü gibi çalışma ortamında yapılan hassas veya ayrıntılı işler için özel bir aydınlatma yapılmayan iş yerlerinde çalışanların % 56.2'si; ışık kaynaklarının bakım, tamir ve temizliğinin düzenli olarak yapılmadığı iş yerlerinde çalışanların % 57.1'i; çalışanlarla iletişimi engelleyecek düzeyde gürültü olan ortamında çalışan işçilerin % 56.8'i; gürültünün sürekli olarak aynı düzeyde olduğu ortamlarda çalışanların % 57.6'sı; yorucu işlerden sonra veya belirli saatlerde mola verilmeyen iş yerlerinde çalışanların % 60.7'si; molalarda dinlenmek için uygun dinlenme yeri olmayan iş yerlerinde çalışanların % 60.0'ı aynı iş yerinde çalışmak istemediklerini belirtmişlerdir. Alet, makine vb. bakımı rutin olarak yapılmayan iş yerlerinde çalışanların % 61.2'si; rahat olmayan masa, sandalye ve tezgahta çalışanların % 73.9'u başka alternatifleri olduğunda aynı iş yerinde çalışmayı istememektedir. İş yerinde yeterli tuvalet, lavabo veya çalışanların kişisel eşyalarını koymak için bireye ait dolap, çekmece vb. olmaması, çalışanların aynı iş yerinde çalışmayı istememeleri üzerinde önemli bir etkidir. Yeterli tuvalet, lavabo olmayan iş yerlerinde çalışanların % 60'ı; kişisel eşyalarını koymak için kendisine ait dolap, çekmece vb. olmayan iş yerlerinde çalışanların % 59.2'si başka alternatifleri olması durumunda aynı iş yerinde çalışmayı istemediklerini belirtmişlerdir (p<0.05).

Tablo 9. İşçilerin Aynı İş Yerinde Çalışma İstekleri İle İş Yeri Çalışma Koşulları Arasındaki İlişki

Çalışma Koşulları Özellikleri	Aynı iş yerinde çalışma isteği			χ ²	P	
	İstiyor	İstemiyor	Kararsız			
Yapılan hassas veya ayrıntılı işler için özel bir aydınlatma var mı?	E	35(44.9)	24 (30.8)	19 (24.4)	10.882	0.004**
	H	25(28.1)	50 (56.2)	14 (15.7)		
Işık kaynaklarının bakım, tamir ve temizliği düzenli olarak yapıyor mu?	E	43(41.3)	38 (36.5)	23 (22.1)	6.785	0.034*
	H	17(27.0)	36 (57.1)	10 (15.9)		
Çalışma alanında gün ışığından yeterince faydalanabileceğiniz pencereler var mı?	E	48(39.7)	49 (40.5)	24 (19.8)	3.156	0.206
	H	12(26.1)	25 (54.3)	9 (19.6)		
Çalışma alanındaki aydınlatma, göz kamaşmasına neden oluyor mu?	E	56(39.4)	58 (40.8)	28 (19.7)	5.823	0.044*
	H	4 (16.0)	16 (64.0)	5 (20.0)		
Çalışma alanında her yeri eşit olarak ısıtan veya soğutan bir sistem var mı?	E	28(40.0)	24 (34.3)	18 (25.7)	5.452	0.065
	H	32(33.0)	50 (51.5)	15 (15.5)		
Çalışma alanında havalandırma için yeterli pencere var mı?	E	42(40.0)	42 (40.0)	21 (20.0)	2.500	0.287
	H	18(29.0)	32 (51.6)	12 (19.4)		
Yapay havalandırma sistemi (klima vb.) kullanılıyor mu?	E	25(35.2)	31 (43.7)	15 (21.1)	0.146	0.930
	H	35(36.5)	43 (44.8)	18 (18.8)		
Ortamda zehirli buhar, radyasyon, patlayıcı gaz vb. var mı?	E	16(25.8)	33 (53.2)	13 (21.0)	4.653	0.098
	H	44(41.9)	41 (39.0)	20 (19.0)		
Ortamdaki gürültü diğer çalışanlarla iletişimi engelliyor mu?	E	22(29.7)	42 (56.8)	10 (13.5)	8.690	0.013*
	H	38(40.9)	32 (34.4)	23 (24.7)		
İşyerindeki gürültü sürekli olarak aynı düzeyde mi?	E	13(22.0)	34 (57.6)	12 (20.3)	8.568	0.014*
	H	47(43.5)	40 (37.0)	21 (19.4)		
Çalışma ortamında aşırı gürültüye karşı önlem alınmış mı?	E	15(40.5)	11 (29.7)	11 (29.7)	4.953	0.084
	H	45(34.6)	63 (48.5)	22 (16.9)		
Çalışanlara belirli aralıklarla işitme testi uygulanıyor mu?	E	3 (30.0)	2 (20.0)	5 (50.0)	6.445	0.040*
	H	57(36.3)	72 (45.9)	28 (17.8)		
Gürültü frekansı ve şiddeti işletme tarafından ölçülüyor mu?	E	3 (37.5)	3 (37.5)	2 (25.0)	0.210	0.900
	H	57(35.8)	71 (44.7)	31 (19.5)		
Yorucu işlerden sonra veya belirli saatlerde mola veriliyor mu?	E	48(43.2)	40 (36.0)	23 (20.7)	10.200	0.006**
	H	12(21.4)	34 (60.7)	10 (17.9)		
Ortamındaki zararlı madde/gaz, toz vb. durumlara karşı eldiven, maske gibi koruyucu önlemler alınıyor mu?	E	31(44.3)	24 (34.3)	15 (21.4)	5.246	0.073
	H	29(29.9)	50 (51.5)	18 (18.6)		
Molalarda dinlenmek için uygun dinlenme yeri var mı?	E	41(44.6)	29 (31.5)	22 (23.9)	13.603	0.001**
	H	19(25.3)	45 (60.0)	11 (14.7)		
Alet, makine vb. bakımı rutin olarak yapılıyor mu?	E	47(47.0)	33 (33.0)	20 (20.0)	15.709	0.000**
	H	13(19.4)	41 (61.2)	13 (19.4)		
Çalıştığımız masa, sandalye, tezgâhın yüksekliği ve genişliği çalışmamız için uygun mu?	E	57(39.6)	57 (39.6)	30 (20.8)	9.772	0.008**
	H	3 (13.0)	17 (73.9)	3 (13.0)		
Düzenli olarak sağlık kontrolleri yapılıyor mu?	E	26(44.1)	18 (30.5)	15 (25.4)	7.086	0.029*
	H	34(31.5)	56 (51.9)	18 (16.7)		
İş yerinde yeterli tuvalet, lavabo var mı?	E	53(41.7)	50 (39.4)	24 (18.9)	8.093	0.017*
	H	7 (17.5)	24 (60.0)	9 (22.5)		
Kişisel eşyalarınızı koymak için size ait dolap, çekmece vb. var mı?	E	48(40.7)	45 (38.1)	25 (21.2)	6.401	0.041*
	H	12(24.5)	29 (59.2)	8 (16.3)		

**p<0.01 *p<0.05

E: Evet H: Hayır

Atılgan ve Kanat (2006)'ın çalışmasında, çalışma ortamının düzensizliğinin, çalışma masalarının ve makinelerinin kendilerine uygun olmamasının, çalışma saatlerinin düzensiz olmasının, çalışma arkadaşlarıyla ve üstleriyle olan gerginliklerin çalışma performanslarını düşürdüğünü düşünen işçilerin büyük çoğunluğu başka alternatifi olduğunda aynı işte çalışmayı düşünmediğini belirtirken; bu faktörlerin çalışma performanslarını etkilemediğini düşünen işçiler ise aynı işte çalışmaya devam edebileceklerini belirtmişlerdir. Ünalın vd. (2006)'nın çalışmasında araştırma kapsamına alınan çalışanların % 57.1'i işinden ayrılmayı hiç düşünmediklerini, % 30.7'si bazen düşündüklerini, % 12.1'inin ise çok sık düşündükleri belirtmişlerdir. Ayrıca çalışanların işinden memnun olma durumunun artmasıyla işinden ayrılmayı isteme sıklığının azaldığı ($p < 0.05$) saptanmıştır ($p > 0.05$). İlhan vd. (2006) araştırma kapsamına alınan işçilerin % 12.4'ünün çalışma ortamından çok memnun, % 38.0'inin memnun, % 16.8'inin orta düzeyde memnun olduğunu, % 18.6'sının memnun olmadığını, % 14.2'sinin hiç memnun olmadığını; % 52.4'ünün ise işine devam etmeyi düşündüğünü belirlemişlerdir.

Bu araştırma sonuçlarında da görüldüğü gibi, iş yerlerindeki çalışma koşullarının uygun olup olmaması, işçilerin aynı iş yerinde çalışmayı isteyip istememeleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Çalıştığı iş yerine isteksiz gelen, işinden memnun olmayan çalışanların yüksek performans göstermesi ve kaliteli üretim yapması söz konusu değildir. İşçilerin mevcut iş yerlerine istekle gelip, işlerini istenilen düzeyde yapmaları ve daha iyi performans göstermeleri için iş yerinde uygun çalışma koşullarının sağlanmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

İşçilerin çalıştıkları iş yeri çalışma koşullarının performanslarını etkileme durumuna ilişkin görüşlerini saptamak amacı 167 işçi üzerinde yapılan çalışmada; işçilerin yaş ortalaması 21 ve çoğunluğu erkektir. İşçilerin yaklaşık yarısının ortaokul mezunu olduğu görülmektedir. İşçilerin yarıdan fazlasında yaptıkları işten kaynaklanan algılanan sağlık sorunu bulunmaktadır. En çok görülen sağlık sorunları sırasıyla yorgunluk, uyuşukluk, uyku bozukluğu, baş ağrısı, iskelet, kas ve doku rahatsızlıklarıdır. İşçilerin yarısından fazlası son bir yılda çeşitli iş kazalarına maruz kaldığını belirtmiştir.

İşçiler, iş yeri çalışma koşulları ile ilgili performanslarını düşüren önemli faktörlerin sırasıyla; ortamın sıcak veya soğuk olması, molaların yetersiz olmasından dolayı yeterince dinlenememek, çalışma ortamında toz, duman, kimyasal madde vb. olması, ortamın gürültülü olması, duvarların ve makinelerin yerleştirilmesinde renk uyumunun olmaması, iş yerinin havasız olması, yetersiz aydınlatma, çalışma ortamının düzensiz ve karmaşık olması, zeminin düz olmaması, kaygan veya yumuşak olması, makinelerin iş akışına uygun yerleştirilmemesi, kullanılan alet ve makinelerin uygun büyüklük ve ağırlıkta olmaması, çalışma ortamında sigara içilmesi, kullanılan makinelerden kaynaklanan titreşim, çalışma yerinin genişlik ve yüksekliğinin uygun olmaması olduğunu belirtmişlerdir.

İş yeri çalışma koşullarının olumlu veya olumsuz olmasının, işçilerin başka alternatifi olması durumunda aynı iş yerinde çalışma istekleri üzerinde önemli olduğu belirlenmiştir. Lokal aydınlatma yapılmayan iş yerlerinde çalışan işçilerin ortalama yarısı; çalışanlarla iletişimi engelleyecek düzeyde gürültü olan çalışma ortamında

ve gürültünün sürekli olarak aynı düzeyde olduğu ortamlarda çalışan işçilerin yarısından fazlası; yorucu işlerden sonra veya belirli saatlerde mola verilmeyen iş yerlerinde ve molalarda dinlenmek için uygun dinlenme yeri olmayan iş yerlerinde çalışanların büyük bir kısmı; rahat olmayan masa, sandalye ve tezgâhta çalışanların çoğunluğu başka alternatifi olması durumunda aynı iş yerinde çalışmayı istemediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında;

- Çalışan işçi sayısına bakılmaksızın iş yerlerinde işçi sağlığı ve iş güvenliğine yönelik gerekli tedbirlerin alınması; bu tedbirlerin mevcut yasalara uygun olup olmadığı ile ilgili gerekli denetimlerin ilgili kurum ve kuruluşlarca yapılmasının sağlanması,
- İş yerlerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği çalışmalarının etkin bir biçimde yapılabilmesi için işverenlerin, yöneticilerin ve işçilerin bu konudaki yasal mevzuat ile ilgili bilgilendirilmeleri ve sorumluluklarının farkına varmalarının sağlanması,
- İşçilere iş dağılımı yapılırken işçinin cinsiyeti, yaşı, ayrıca fiziksel ve fizyolojik kapasitesi ile toleransının dikkate alınması,
- Dinlenme aralarının kaç dakika ve ne sıklıkla verileceğinde işin yoğunluğu, işçinin ihtiyaçları dikkate alınmalı, iş yerlerinde çalışanların dinlenmesi için uygun alanları oluşturulmalı,
- Çalışma koşullarının iyileştirilmesi ile ilgili çalışmaların gösterişe dönük bir girişim olarak değerlendirilmemesi, aksine iş verimi ve işçi performansı üzerinde önemli bir etken olduğu ile ilgili işverenlerin bilinçlendirilmeleri önerilmektedir.

Kaynakça

- Albayrak K., M. Y. (2006). **İnşaat Sektöründe Fiziksel Güce Dayalı İşlerin Sınıflandırılması ve Bu İşlerde Çalışanların Aktivite Düzeyinin Belirlenmesi**, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul.
- Aykanat, S. ve Tengilimoğlu, D. (2003). Hastanelerde Sağlık Personelinin Motive Eden Faktörlere İlişkin Bir Alan Çalışması. **Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi**, 6(2).
- Atılğan, T. ve Kanat, S. (2006). Hazır Giyim İşletmelerinde Ergonomik Koşulların Çalışanların Performansına Etkileri. **12. Ulusal Ergonomi Kongresi, Ergonomi’de Yeni Gelişen Stratejiler, Teknolojiler ve Sektörel Uygulamalar Bildiriler Kitabı**. 16-18 Kasım, Ankara.
- Babalık, C. F. (2007). **Mühendisler İçin Ergonomi İşbilim**, Nobel Yayın Dağıtım (2. baskı), Ankara.
- Balci, E., Gün, İ., Kaya, A. ve Öksüzkaya, A. (2005). Kayseri’de Bir Mobilya Fabrikasındaki İşçilerin İş Güvenliği Konusunda Bilgi-Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi. **Türk Tabipleri Birliği Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi**. 28-33.
- Banbury, S. P. and Berry, D. C. (2005). Office Noise and Employee Concentration: Identifying Causes Of Disruption and Potential Improvements. **Ergonomics**, 48(1), 25 – 37.
- Bulduk, S., Demircioğlu, Y. ve Kolat, B. (2006). Pastanelerde Çalışan İşçilerin Beslenme ve Sağlık Durumlarının İncelenmesi. **12. Ulusal Ergonomi Kongresi, Ergonomi’de Yeni Gelişen Stratejiler, Teknolojiler ve Sektörel Uygulamalar Bildiriler Kitabı**. 16-18 Kasım, Ankara.
- Cop, R. ve Ofluoğlu, G. (1998). İş Kazaları ve Meslek Hastalıklarından Kaynaklanan Psiko-Sosyal Sorunlar ve Yaşam Kalitesi Üzerindeki Etkileri. **6. Ergonomi Kongresi**. 27-29 Mayıs, Ankara: Milli Produktivite Merkezi Yayınları No:622.
- Erkan, N. (2005). **Ergonomi** (9.baskı), Milli Produktivite Merkezi Yayınları No:373, Ankara.
- Gedik, T. ve Batu, C. (2005). Düzce Orman Ürünleri Sanayinde İş Güvenliği, İşçi Sağlığı ve Çalışma Koşullarının Analizi. **Ergonomi 11. Ulusal Kongresi**. 26-28 Aralık. İstanbul Teknik Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümü, İstanbul.
- Goetsch, L. D. (2005). **Occupational Safety and Health for Technologists, Engineers and Managers** (Fifty edition), Prentice Hall, New Jersey.
- Gökmen, N. Yıldız, A. ve Deniz, Ö. (2007). Tütün fabrikasında çalışan işçilerin tütüne bağlı sağlık risk algıları ve uygulamaları. **Koruyucu Hekimlik Bülteni**, 6(6), 465-474.
- İlhan, M., Kurtcebe, Z.Ö., Durukan, E. ve Koşar, L. (2006). Temizlik İşçilerinin Sosyo Demografik Özellikleri ve Çalışma Koşulları İle İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sıklığı. **Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi**, 20, 433-439.
- Juslén, H., Verbosson, J. and Wouters, M.C.H.M. (2007). Appreciation of Localised Task Lighting In Shift Work—A Field Study In The Food Industry. **International Journal of Industrial Ergonomics**, 37, 433–443.
- Kahya, E. (2007). The Effects of Job Characteristics and Working Conditions on Job Performance. **International Journal of Industrial Ergonomics**, 37, 515–523.
- Konuk, A., Yerel, S., Önder, S. ve Işık, M. (2006). Kömür Madeni İşletmelerinde Verimlilik Artışı İçin Alınacak Kararlarda İşçilerin Tercihleri. **Madencilik**, 45, 3-8.

◆ Aydan Bekar / Ali Fuat Ersoy

- López, M. A. C., Ritzel, O. D., Fontaneda I. and Alcantara, G. O. J. (2008). Construction Industry Accidents in Spain. **Journal of Safety Research**, 39, 497-507.
- Naravane, S. (2009). **Effect of Industrial Noise on Occupational Skill Performance Capability**, Department of Systems Science and Industrial Engineering, Binghamton University (Unpublished master's thesis), New York.
- Özok, A. F., Ak, R., Sadıç, Ş. ve Kılınç, M. S. (2006). Kobi'lerde İş Koşullarının Ergonomik Açıdan Analizi. **12. Ulusal Ergonomi Kongresi, Ergonomi'de Yeni Gelişen Stratejiler, Teknolojiler ve Sektörel Uygulamalar Bildiriler Kitabı**. 16-18 Kasım, Ankara.
- Parlar, S. (2008). Sağlık Çalışanlarında Göz Ardı Edilen Bir Durum: Sağlıklı Çalışma Ortamı. **TAF Preventive Medicine Bulletin**, 7(6), 547-554.
- Renaud, S. (2002). Rethinking The Union Membership/Job Satisfaction Relationship Some Empirical Evidence in Canada. **International Journal of Manpower**, 23(2), 137-150.
- Ryan, B., Wilson, J. R., Sharples, S., Morrisroe, G. and Clarke, T. (2009). Developing a Rail Ergonomics Questionnaire (REQUEST). **Applied Ergonomics**, 40, 216- 229.
- Sağocak, D. M. (2005). Ergonomik Tasarımda Renk. **Trakya University Journal of Science**, 6(1), 77-83.
- Ünalın, D., Çetinkaya, F., Özyurt, Ö. ve Kayabaşı, A. (2006). Bir Üniversite Hastanesinde Çalışan Sekreterlerde İş Memnuniyeti. **Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi**, 9(1), 1-17.
- Yardıın, N., Çipil, Z., Vardar, C. ve Mollahalilođlu S. (2007). Türkiye İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları: 2000-2005 yılları ölüm hızları. **Dicle Tıp Dergisi**, 34, 264-271.
- Yıldız, A.N. ve Bilir, N. (2007). Sıcak Çalışma Ortamının Subjektif Olarak Değerlendirilmesi, **Toplum Hekimliđi Bülteni**, 26 (2), 23-28.
- Yüğrük, A. ve Bocadođlu, G. (1999). Küçük Ölçekli Demir Çelik Dökümhanelerinin Ergonomik Açıdan Değerlendirilmesi. **7. Ulusal Ergonomi Kongresi**. 14-17 Ekim. Adana.

THE IDEAS OF MASTER BUILDERS AND APPRENTICES ABOUT THE EFFECTS OF WORKING CONDITIONS ON THEIR PERFORMANCE AT AN OCCUPATIONAL TRAINING CENTER

Aydan BEKAR*

Ali Fuat ERSOY**

Abstract

This research was planned and carried out for determining the ideas of the workers about the effects of working conditions on their performance at an occupational training center. The data were collected from 167 workers by means of a questionnaire. Most of the workers were male and the average age was found as 21. It was identified that most of the workers worked more than 8 hours per day. It was also determined that more than half of the workers faced some presumed health problems caused by their work and various occupational accidents in the year preceding the research.

It was determined that important factors that effect the performance of the workers in the working environment are as follows in order: Hot or cold working environment, not having enough rest because of short breaks, presence of dust, smoke, chemical material etc. in the environment, noise level in the environment, lack of color harmony in the accommodation of the walls and machines, stuffy air, insufficient illumination.

Key Words: Worker, workplace, working conditions, worker performance

* Assist. Prof. Dr.; Muğla Sıtkı Koçman University School Of Tourism and Hotel Management

** Prof.; Gazi University, Occupational Education Faculty, Family Economics Education Department